

11. 5. 2022

AVE MARIJA

Jubilejnih 70 let Slovenskega okteta in Festivala Ljubljana / Jubilee 70 years of Slovene Octet and Ljubljana Festival

Ustanoviteljica Festivala Ljubljana je Mestna občina Ljubljana.

Častni pokrovitelj Ljubljana Festivala 2022 je župan Mestne občine Ljubljana Zoran Jankovič.

Sreda, 11. maj 2022, ob 19.30
Wednesday, 11 May 2022, at 7.30 pm
Križevniška cerkev / Križevniška Church, Križanke

AVE MARIJA

SLOVENSKI OKTET / SLOVENE OCTET

Andrej Oder, Rok Ferencak, prvi tenor / first tenor
David Jagodic, Janez Triler, drugi tenor / second tenor
Jože Vidic, Darko Vidic, bariton / baritone
Janko Volčanšek, Matej Voje, bas / bass

Program / Programme:

Franc Xaver Biebl: AVE MARIA
Morten Lauridsen: AVE DULCISSIMA MARIA
Arvo Pärt: MOST HOLY MOTHER OF GOD
Ambrož Čopi: DE MARIA VIRGINE
Totus tuus
Sub tuum praesidium
Vytautas Miškinis: AVE REGINA COELORUM
Vytautas Miškinis: CANTATE DOMINO
Andrej Makor: TRI DUKHOVNYIKH KHORA (Trije duhovni spevi)
Bogoroditse Djevo
Tebe poem
Otche nash
Andrej Makor: O LUX BEATA TRINITAS
Miljenko Prohaska, Jože Vidic: MY LORD, WHAT A MORNING
Janko Slimšek, nemška ljudska, Anton Martin Slomšek: VEČERNICA
Sergej Aleksejevič Žarov, ruska ljudska: VEČERNI ZVON
Karl-Josef Müller, judovska ljudska: SHALOM

V programu prvega dela nocojšnjega koncerta prevladujejo sakralne skladbe, posvečene Devici Mariji.

V Nemčiji je v 20. stoletju ustvarjal **Franz Xaver Biebl** (1906–2001). **Ave Maria** je njegovo zelo znano delo, ki pa sprva v Nemčiji ni pritegnilo nikakršne pozornosti. Skladatelj, ki je večino svojih del posvetil zborovskemu petju, je vrsto let zavzemal mesto vodje Bavarskega radia. V studio je pogosto povabil ameriške zборе, ki so izvajali nemško glasbo ali nastopali skupaj z nemškimi vokalnimi sestavi. Nekoč je nekemu zboru predložil tudi svojo skladbo **Ave Maria**, nad njo se je zbor izredno navdušil in jo začel izvajati na domačih ameriških tleh, kjer je kmalu postala uspešnica. Podobno se je zgodilo v Nemčiji. Danes je to delo eno izmed popularnejših v zborovski literaturi.

Morten Lauridsen (ZDA, 1943) in **Arvo Pärt** (Estonija, 1935) sta skladatelja, po delih katerih posegajo zbori po vsem svetu. Oba sta se v zgodovino glasbe zapisala že v času življenja. Morten Lauridsen se v svoji glasbi spogleduje s svetom tonalnosti, ki jo prežema nežna toplina. Kompozicijsko je bolj konservativen kot radikalen. **Ave dulcissima Maria** je manj znana različica invokacije Ave Maria (Gabrielovo oznanjenje Mariji). Uvod je Lauridsen oblikoval v duhu tradicije večglasnega petja iz 12. stoletja (organumi), za katerega je bilo značilno koralno petje nad pedalnim tonom. Tega je ritmično podkrepil s prstnimi činelami. Glasba po mističnem uvodu subtilno prestopi v sodobni čas; tekstura postane bogata z modernimi harmonijami. Poseben učinek ustvarijo repetitije osrednjega pozdrava Ave dulcissima Maria, ki dosežejo vrhunec z vzklikom O Maria flos virginum, glasba se zatem umiri v gostem prepletu solističnih glasov, ki se razrešijo v aleluji. Na koncu se spet oglasi uvodni modalni napev z resonančnimi pedalnimi toni.

Čeprav je **Arvo Pärt** diplomiral šele pri osemindvajsetih in v zgodnji mladosti ni kazal nobene posebne glasbene nadarjenosti, je danes eden najznamenitejših skladateljev 20. in 21. stoletja. Njegova zborovska glasba temelji večidel na kompozicijskem načinu tintinabul (z uporabo čiste terce za posnemanje zvenenja zvonov), ki ga je sam izumil. **Most Holy Mother of God** (Presveta Mati Božja) za štiri glasove a cappella je Pärt napisal leta 2003. Premierno je skladbi istega leta izvedel ansambel Hilliard na Univerzi v Durhamu v Angliji, kjer je skladatelj prejel častni doktorat. Skladba temelji na zadnji vrstici Marijine hvalnice iz okoli leta 250. Klic k Materi Božji se z enovrstičnico ponovi sedemnajstkrat, včasih kot tiha molitev, včasih kot ganljiva in silovita priprošnja.

Cikel za moški zbor **De Maria Virgine Ambroža Čopija** vsebuje skladbi **Totus Tuus** in **Sub tuum praesidium**. Prva je nastala leta 1994 kot prvi moški zbor, ki ga je skladatelj ustvaril v svojem opusu. Napisal jo je za Komorni moški zbor Celje in dirigenta Cirila Vrtačnika. Skladba Totus Tuus vsebuje besedilo in slogan Janeza Pavla II. Ob njegovem obisku in srečanju kulturnikov v mariborski Stolni cerkvi se je tej pridružila še **Sub tuum praesidium**. »Takrat sem razmišljal drugače in tudi moj glasbeni jezik se je razlikoval od tistega, ki sem ga kasneje razvil. Glede na to, da sem pisal za moški zbor, je nekoliko bolj enostavno, vseeno pa zvočno barvito delo za štiriinvečglasni zbor; glasovi se delijo, metrum in tako taktovski načini se nenehno spreminjajo glede na besedne poudarke in ritmiko latinskega besedila.«

Litovski skladatelj **Vytautas Miškinis** (1954) tako kot Lauridsen in Pärt sodi med najpriljubljenejše skladatelje zborovske glasbe na svetu, ki ga izvajajo tako ljubiteljski kot profesionalni zbori. V njegovem

opusu je več kot 700 skladb, številne so tudi posnete na mnoge nosilce zvokov. Navdih črpa iz treh virov: litovske ljudske glasbe, liturgičnih katoliških besedil ter besedil Rabindranatha Tagoreja in podobnih pesnikov. **Ave Maria Coelorum** je napisal leta 1994 za moške glasove. To Marijino antifono je zasnoval kot globoko, nežno in ganljivo molitev k Devici Mariji. **Canzate Domino** je ustvaril leta 1999, prav tako za moški zbor. Skladba temelji na psalmu 98: »*Pojte Gospodu novo pesem, ker je storil čudovita dela.*« Skladbi sta melodično-harmonični z elementi polifonije. Obe sta bili kasneje prirejeni še za ženski in mešani zbor.

Cikel treh skladb **Trije duhovni spevi** primorskega skladatelja **Andreja Makorja** (1987) je nastal v obdobju dveh let. **Otche nash** je leta 2014 napisal za mešane glasove za projekt APZ Univerze na Primorskem **Pravoslavna zapuščina primorskih skladateljev**, katerega idejni vodja je bil Ambrož Čopi. Sadove tega projekta so posneli na zgoščenci **Tebe pojem**. Drugi dve skladbi, **Bogorodiše Djevo** in **Tebe pojem**, je posvečil komornemu zboru Konservatorija za glasbo in balet Ljubljana in Ambrožu Čopiju. Kasneje je te skladbe priredil za enake glasove (moški in ženski zbor) in jih leta 2015 povezal v cikel **Trije duhovni spevi**.

O lux beata Trinitas je **Andrej Makor** začel pisati na četrtek večer in jo dokončal v zgodnjih jutranjih urah naslednjega dne, v petek, 13. decembra 2013. »*Rojevala se je kar sama od sebe v moji boemski mansardni sobici na Tavčarjevi ulici v Ljubljani. Že ob nastajanju melodije mi je intuicija pravila, da bo nekaj posebnega. Takoj zjutraj, po neprespani noči sem pisal dolgoletnemu prijatelju Ambrožu Čopiju, ki je bil v tistem času gostujoči dirigent Komornega zbora Ave: 'Pošiljam ti en cukrček za Ave in za tvojih okroglih 40 let.'*« Skladbo je Komorni zbor Ave pod vodstvom Ambroža Čopija krstno izvedel 17. decembra 2013 v Velenju. Z njo je Makor prodrl na mednarodno zborovsko sceno in je danes ena njegovih najpogosteje izvajanih skladb po vsem svetu.

Miljenko Prohaska (1925–2014), hrvaški jazz kontrabasist, skladatelj, aranžer in dirigent Plesnega orkestra Radia Zagreb, je za svoj orkester aranžiral napev **My Lord, What a Morning**. Osnutki vokalnega aranžmaja so bili založeni v arhivu Slovenskega okteta, kjer jih je našel Jože Vidic ter po motivih Miljenka Prohaske napisal nov aranžma za Slovenski oktet. To je afriško-ameriška duhovna pesem, ki je postala zelo razširjena tudi zaradi besedila, polnega metafor, nanašajočih se na apokaliptične situacije. Pesem naj bi ustvarili osvobojeni sužnji, ki so bili iz južnih držav ZDA premeščeni na sever, kjer so živeli v črnskih skupnostih razmeroma svobodno in so lahko opravljali bogoslužje na svoj način.

Večernica je slovenska ponarodela pesem, ki temelji na nemškem božičnem napevu. Slovensko besedilo je napisal škof, pesnik in pisatelj Anton Martin Slomšek, ki ga je papež Janez Pavel II. imenoval za blaženega. Pesem je leta 1990 za oktet Valvasor priredil pedagog in skladatelj **Janko Slimšek** (1937), v opusu katerega je mogoče najti mnoge skladbe za različne zborovske sestave, tamburaški orkester ter samospelve, ki so jih izvajali in za radijski arhiv posneli operni in koncertni solisti – prvaki ljubljanske opere.

Eno izmed znamenitih ruskih ljudskih pesmi, **Večerni zvon**, je uglasbil legendarni zborovodja in ustanovitelj Zbora donskih kozakov **Sergej Žarov** (1896–1985). Ta pesem pooseblja vse bistvo, lepoto in značilnosti, po katerih je zbor slovel. Znan je bil po izjemno dobrih akademsko izobraženih pevcih. Za ta zbor in to pesem, ki bi jo lahko označili za večernico, je značilno, da ima vsak glas svoj značaj in barvo.

Shalom nosi ime po judovski besedi *shalom*, ki pomeni mir, harmonijo, izpopolnjenost, celost, blaginjo, dobrobit in spokojnost. Judovsko ljudsko pesem je uglasbil nemški skladatelj **Karl-Josef Müller** (1937–2001), ki se je v svojem življenju skoraj izključno posvetil glasbi 20. stoletja, med drugim je napisal tudi obsežno monografijo o Gustavu Mahlerju.

Slovenski oktet od svoje ustanovitve leta 1951 velja za najbolj reprezentativen slovenski moški vokalni komorni sestav. Njegov repertoar je izjemno širok in raznolik. Posebno skrb namenja slovenski pesmi, tako ljudski kot umetni, ki jo z veseljem ponese tudi med rojake in ljubitelje petja po svetu. V sedmih desetletjih se je predstavil na vseh pomembnejših domačih in mnogih uglednih mednarodnih odrih. Od ustanovitve je v njem pelo več kot 40 pevcev. Nekateri od njih so bili vodilni mednarodno prepoznavni slovenski solisti, drugi so bogatili zven okteta s svojo ljudskostjo, neposrednostjo in toplino. Za odličnost sestava je skrbelo pet umetniških vodij: Janez Bole, dr. Valens Vodušek, Darjan Božič, Anton Nanut in dr. Mirko Cuderman. Od leta 2008 je oktetov umetniški vodja Jože Vidic, prvak Slovenskega narodnega gledališča Opera in balet Ljubljana. Izdal je več kot 60 plošč, kaset in zgoščenk, na katerih je imela slovenska pesem pomembno mesto. Kot poklon generacijam Slovenskega okteta je sestav leta 2007 izdal knjigo Borisa Pangerca Slovenski oktet. Za svoje delovanje je bil dvakrat nagrajen s Prešernovo nagrado, nagrado Društva slovenskih skladateljev, Drebosnjakovo nagrado, nagrado Orlanda di Lassa, z velikim zlatim znakom svobode Republike Slovenije (1996) in častnim priznanjem Svetovnega slovenskega kongresa (2016). V sedanjih zasedbi deluje od leta 2019.

Slovenski oktet si pridržuje pravico do spremembe programov.
The Slovene octet reserves the right to alter the programme.

NAPOVEDNIK / TO BE ANNOUNCED:

7. 9. 2022 ob 20.00 / at 8.00 pm
Poletno gledališče / Summer Theatre, Križanke

JUBILEJNI GALA KONCERT SLOVENSKEGA OKTETA JUBILEE GALA CONCERT OF THE SLOVENE OCTET

19. 10. 2022 ob 19.30 / at 7.30 pm
Križevniška cerkev / Križevniška Church, Križanke

SEDEM SI ROŽ

16. 11. 2022 ob 19.30 / at 7.30 pm
Križevniška cerkev / Križevniška Church, Križanke

S POSVETILOM SLOVENSKEMU OKTETU DEDICATED TO THE SLOVENE OCTET

Glavni sponzor / General sponsor:

Glavni medijski sponzor /
General media sponsor:

DELO

Izdal / Published by: **FESTIVAL LJUBLJANA**, maj / May 2022
Zanj / For the Publisher: **DARKO BRLEK**, direktor in umetniški vodja,
častni član Evropskega združenja festivalov / General and Artistic
Director, Honorary member of the European Festivals Association
Besedila / Texts: **METKA SULIČ**
Prevod / Translation: **AMIDAS, d. o. o.**
Oblikovanje / Design: **ART DESIGN, d. o. o.**
ljubljanafestival.si
www.facebook.com/ljubljanafestival
www.instagram.com/festival_ljubljana/
www.youtube.com/user/TheFestivalLjubljana